

CHET TILLARINI O'QITISH METODIKASIDA MADANIYATLAR ARO MULOQOTNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7832047>

Alimjanova Mehriniso

Teacher at Fergana state university

Annotatsiya: *Oxirgi yillarda ijtimoiy hayotning barcha sohalarida kuzatilgani kabi chet tillarini, xususan, ingliz tilini chet tili sifatida o'qitish jarayonida ham yangidan-yangi yo'nalishlar hamda metodlar kirib kelmoqda. Bularga bir misol sifatida, albatta zamonaviy ped texnologiyalar hamda raqamli texnologiyalardan chet tillarini o'rgatish darslarida qo'llash orqali chet tilini o'rganish jarayonlarini yanada osonlashtirishni keltirish mumkin. Ushbu maqolada esa, ingliz tilini kech tili sifatida o'qitish jarayonlarida madaniyatlar aro muloqot kompetensiyasini o'stirishning zamonaviy usullari haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *madaniyat, chet tili ko'nikmalari, ped texnologiya, raqamli texnologiya.*

Kirish

XXI asr birinchi choragi ingliz tilini chet tili sifatida o'qitish darslariga bir qancha o'zgarishlar olib keldi. Bu o'zgarishlar, albatta til o'rganish jarayoniga o'zining u yoki bu jihatdan o'z tasirini o'tkazib, til o'rgatuvchi pedagoglardan yangi-yangi ko'nikmalar, metodik strategiyalardan foydalanishni taqazo etmoqda. Quyida esa anashu o'zgarishlarga bir necha misollar ko'rish orqali, til o'rganuvchilarda madaniyatlar aro muloqot kompetensiyasini yaratish va bugungi kunda bu kompetensiyani yaratishga bo'lgan talabni qanday omillar shakillantirayotganiga oydinlik kiritamiz.

Yangi texnologiyalar, video platformalar va ijtimoiy medianing integrallashuvi

Tasavvur qiling-a, o'quvchilaringiz an'anaviy ingliz ko'chasi bo'ylab sayr qilmoqdalar, yo'laklar ichida va tashqarisida, O'zbekistondagi ESL sinfida o'tirganlarida mashhur diqqatga sazovor joylar haqida tarixiy ma'lumot beradigan yo'riqnomani tinglashadi! Bu juda g'alati tuyulishi mumkin, ammo virtual haqiqat sinfda ko'proq e'tiborga olinmoqda. Virtual reallik bozorida prognoz qilinadigan o'sish kabi foydalanuvchilarga qulay ilovalarning joriy etilishi bilan bu tendentsiya kelgusi yillarda yanada kengayishini ko'rishi mumkin. Google malumotlariga qaraganda, "Expeditions" bilan sinflar chegarasi yo'q" va VR global sinf kontseptsiyasiga o'tishning eng zo'r namunasidir.

Bu til o'rgatuvchi uchun nimani anglatadi?

VR dunyosidagi doimiy o'zgarishlar tufayli bir qator yaxshi ishlab chiqilgan ilovalar allaqachon sizning ixtiyoringizda, lekin siz ularni hali sinfda foydalanish uchun

ko'rib chiqmagan bo'lishingiz mumkin. VR rivojlanishining kengayishi bilan immersiv tajribalar uchun imkoniyatlar tez orada cheksiz bo'lishi mumkin.

Virtual haqiqat - bu maktabda ham, maktabdan tashqarida ham texnologiya va ta'limni uyg'unlashtirishda haqiqiy o'zgarishlarga olib kelishi mumkin bo'lgan eng qiziqarli va ilg'or tendentsiyalardan biri. Talabalar o'z ta'limlarini ko'proq nazorat qiladilar va to'g'ri ilovani yuklab olish va to'g'ri jihozlarni sotib olish orqali "mahalliy" ta'lim tajribasi va suvga cho'mishdan bahramand bo'lishlari mumkin.

Mobil telefonlar va qurilmalar sinf muhitida yanada katta rol o'ynaydi, chunki texnologiya mobil platformalarga tushadi.

Agar siz kengaytirilgan haqiqat haqida eshitmagan bo'lsangiz, bu yerda qisqacha tushuntirish: bu haqiqatni yaxshilash yoki texnologiya yordamida atrofigizdagi raqamli qoplama. "Pokemon GO" - kengaytirilgan haqiqatning eng mashhur namunasidir. Tabiiy dunyoni raqamli takomillashtirish bilan qoplash orqali Mondly kabi yangi ilovalar immersiv va zamonaviy o'rganish tajribasini yaratishga qodir. Raqamli savodxonlikning o'sishi (ayniqsa yosh o'quvchilar o'rtasida) va raqamli mahalliy aholining kelgusi avlodlari bilan texnologiyani yaxshi biladigan talabalar kelajakda til o'rganishning yangi usullarini albatta izolydi va buy o'lda madaniyatlar aro mmuloqotning hamda madaniyatlar aro bilim ko'nikmalarning muhim ekanligi anglyadi.

Bu sizga va talabalarigizga qanday yordam beradi?

- AR-dan foydalanib, talabalar lug'atga mos keladigan tasvir va videolarni ko'proq kiritishlari mumkin.

- Vizual o'quvchilar ko'p sensorli yondashuv bilan o'zlarining kuchli tomonlarini aniqlashlari mumkin.

- Ushbu zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning ilg'or tabiati va hayajonliligi tufayli motivatsiya yuqori bo'lishiga erishiladi.

- Bolalar ba'zida sinfda telefonlardan foydalanishda muammo yo'qligini, aksincha bu zamonning talabi ekanligini bilib oladi.

Raqamli texnologiyalardan foydalanish asosiy tendentsiya bo'lib tuyulishi mumkin bo'lsa-da, ko'pchilik ESLdagi katta siljishlar sinf muhitiga o'tish bilan bog'liqligini ta'kidlamogda. O'qituvchining roli "ijodkor" roliga o'tadi. Ularga mukammal muvozanatli ijtimoiy va hissiy muhitni yaratish vazifasi yuklatilgan, bu esa o'rganishga yordam beradi va o'quvchilariga o'z makonida o'zlarini qulay his qilishlariga imkon beradi.

Hozirgi kunda talabalar va o'qituvchilar juda stressli vaziyatda ta'lim olishmoqda desak xato bo'lmaydi! Ingliz tili sinfida chalg'itish, umidsizlik va xabardorlikning etishmasligi sezilarli bo'lishi mumkin, chunki talabalar grammatikaning murakkabligi va cheklangan ravonlik bilan bog'liq umidsizliklar bilan kurashadilar.

“Maktablarda ongni rivojlantirish” loyihasi kabi dasturlar chet tilini o'rganishda ong va zehnni o'stirishning zarurligini va uning ta'lim kontekstidagi ahamiyatini anglab

yetdi. Ko'pgina tashkilotlar hozirda ongning afzalliklari va uning ijtimoiy jihatdan sog'lom sinfga ta'sirini faol ravishda targ'ib qilmoqda - va 2021 yil - bu bortga kirish uchun to'g'ri vaqt. Lekin bu til o'rgatuvchisi uchun nimani anglatadi? Xo'sh, sinfingizda ba'zi ongni rivojlantirish tadbirlarini amalga oshirish yaxshi natijalarga va talabalarning darsga nisbatan kayfiyatlari yaxshi tomonga o'zgarishiga olib keladimi. Smiling Mind va Headspace kabi ilovalar nafaqat uyda, balki sinfda ham foydali bo'lishi mumkin: Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, yosh o'quvchilarning uyqusi, konsentratsiyasi va umumiy farovonligi yaxshilshga yordam beradi.

Texnologik bog'liqlikning oshishi bilan, tabiiyki, e'tibor va xabardorlikning pasayishi kuzatiladi. O'qituvchilar aqliy faoliyat bilan bog'liq bo'lgan sinf atmosferasiga olib kelishi mumkin bo'lgan afzalliklaridan xabardor bo'lishi va optimal o'quv muhitini yaratish uchun asoslarni amalga oshirishi kerak. Shuni ta'kidlash joizki, o'quv rejasiga ESL va zukkolikni qo'shish mutlaqo mumkin va buni bir necha oddiy mashg'ulotlarni bajarish va ularni sinfingiz uchun sozlash orqali amalga oshirish mumkin.

Yosh o'quvchilar uchun progressiv mushaklarning harakatiga asoslangan namunaviy mashq quyidagicha bo'lishi mumkin:

1. O'quvchilaringizdan turib, aylanaga to'planishlarini so'rang.
2. Talabalarni 10 marta birgalikda qattiq nafas olishga, hada ushbu jarayonda nafas olishga e'tibor qaratishga undash.
3. Bolalarga dam olish va yerga yotishga ruxsat bering.
4. Talabalaringizdan har bir mushakni (anatomya lug'atini mashq qilishning yaxshi usuli!) birin-ketin tarang va bo'shashtirishlarini so'rang,
5. Talabalarga doimiy diqqatni nafas olish va mushak guruhlari kuchlanishi va bo'shasishi hissiga qaratishni eslatib turing.
6. Esda tutingki, xatolar, baxtsizliklar va diqqatni jamlashda kechikishlar butunlay qabul qilish mumkin bo'lgan jarayondir.
7. Lug'atni takrorlang va mashq qiling, mashq qiling, mashq qiling!

Ushbu mashqni modellashtirishingiz yoki onlayn resursda chizishingiz mumkin .

Xulosa

Yuqorida keltirilgan ta'lim jarayonlarida hamda yosh til o'rganuvchilar psixologiyasida yuzaga kelgan zamonaviylashishga doir bir nechta tendensiyalarni tadqiq etgan holda shunday xulosa berish mumkinki, che tillarini xususan ingliz tilini o'qitish jarayonlarida madaniyatlar aro muloqot kompetensiyasini rivojlantrish juda muhim omillardan hisoblanadi. Bu jarayonda esa, bugungi kunda texnologik tendensiyalar hukumronlik qilmoqda. Bu shuni anglatadiki, bugungi kunda madaniyatlar aro muloqotni shakillantirish texnologik zamonaviylashuv natijasida yuzaga kelayotgan yangiliklar, til o'rganish jarayoniga bo'layotgan ta'sirlarini anglab yetmasdan va izchil o'rganmasdan turib madaniyatlar aro bilim ko'nikmlarga erishib bo'lmaydi. Bu esa o'z o'rnida, til o'rganuvchilarning o'rganish jarayonlarini

sekinlashtiradi va chet tilidan muvaffaqiyatli foydalanish omillarini yo`qolishiga olib keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Terras, M., Ramsay, J., & Boyle, E. (2010). A Psychological Perspective on Media Literacy. In S. D. Grahame (Ed.), *Science Education in a Rapidly Changing World* (pp. 75-86). Nova Science Publishers, Inc..
https://www.novapublishers.com/catalog/product_info.php?products_id=12768
2. qizi Oripova, M. H. (2022, October). CHET TILLARNI O ‘QITISHDA PSIXO-IJTIMOIIY OMILLAR. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 13, pp. 48-51).
3. Holbekova, M., Mamajonova, M., & Holbekov, S. (2021). COMMUNICATIVE APPROACH TO TEACHING FOREIGN LANGUAGES. *Экономика и социум*, (3-1), 83-85.
4. Mirzayevna, M. (2021). Innovative technologies in foreign language teaching methodology. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(12), 465-467.
5. Kasimova, G. (2022). IMPORTANCE OF ICE BREAKING ACTIVITIES IN TEACHING ENGLISH. *Science and innovation*, 1(B7), 117-120.
6. Makhmudovna, K. G. (2022). Creative Strategies to Improve Vocabulary Teaching. *American Journal of Social and Humanitarian Research*, 3(10), 259-261.
7. Ibragimdjonovna, A. M. (2022). Developing professional communicative competence of medical students in a foreign language. *Eurasian Scientific Herald*, 15, 45-50.
8. Isaqjon, T. (2022). Strategies and techniques for improving EFL learners' reading skills. *Involta Scientific Journal*, 1(11), 94-99.
9. Ahundjanova, M. A. (2020). METHODS AND METHODS OF TEACHING RUSSIAN AND ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE. *Экономика и социум*, (11), 46-49.
10. Abdukhalimova Sarvinozkhon. (2023). ERRORS AND OBSTACLES IN INTERCULTURAL COMMUNICATION . *Journal of New Century Innovations*, 20(4), 108-112.